

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.21.003/2016/6.szám

A Szegedi Ítéltábla a Bihari Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Bihari Krisztina) által képviselt felperesnek - a Papp és Tóth Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Papp Kornél) által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Szegedi Törvényszék 2016. június 7. napján kelt 15.P.21.598/2015/34. számú ítélete ellen a felperes 36. sorszám alatt benyújtott fellebbezése alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T:

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezéseit **részben**, az alábbiak szerint **megváltoztatja**.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül adja ki a felperesnek a **(gpjmű frg.rszm.-a)** forgalmi rendszámú Opel Astra Caravan típusú gépjármű törzskönyvét.

A felperes által fizetendő elsőfokú eljárási illeték összegét 139 121 (egyszázharminckilencezer-egyszázhuszonegy) Ft-ra, az alperes által fizetendőt 70 780 (hetvenezer-hétszáznyolcvan) Ft-ra felemeli.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 90 000 (kilencvenezer) Ft másodfokú perköltséget.

A feljegyzett fellebbezési eljárási illetékből a felperes 252 910 (kettőszázötvenkettőezer-kilencszáztíz) Ft-ot, az alperes 48 000 (negyvennyolcezer) Ft-ot köteles megfizetni a Magyar Államnak, az állami adóhatóság felhívására.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S

A felperes és az alperes jogelődje, a **(alperes jogelődje)** Zrt. (a továbbiakban: alperes) 2007. május 17. napján **(üzletszabályzat jelölése)** számmal jelölt deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek egymással, amely alapján az alperes 3 188 160 Ft kölcsönösszeget folyósított a felperesnek. A felek az egyedi szerződésben rögzítették a havi törlesztő részletek összegét (35 485 Ft), számát (120 db), esedékességét, valamint az összes törlesztő részlet összegét (4 258 200 Ft). A mértékadó

devizanemet CHF-ben, a teljes hiteldíjmutatót 6,96 %-ban határozták meg. A felperes a kamat és az árfolyamváltozás (kamatváltozás I. és kamatváltozás II.) elszámolásának módjaként az ún. havi fix konstrukciót választotta.

A kölcsönszerződés részét képezte az alperes gépjármű-hitelezési tevékenységre vonatkozó **(üzletszabályzat jelölése)**. számú üzletszabályzata (a továbbiakban: Üsz.), amely egyebek között az alábbi - a jelen jogvita és a fellebbezés elbírálása szempontjából releváns - rendelkezéseket tartalmazza:

I.7.: „Havi Fix konstrukció: Amennyiben a mértékadó devizanem nem forint, a Kölcsönbevevővel a kamatváltozás I. és II. elszámolása a futamidő végén történik, amennyiben a futamidő alatt nem következik rendkívüli kamat és/vagy árfolyam esemény.”

- I.17.: „Mértékadó devizanem: az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott devizanem”

- I.18.c.: „Mértékadó kamatláb: Amennyiben a mértékadó devizanem egyéb (nem forint), úgy a mértékadó kamatláb a londoni bankközi piacon a mértékadó devizanem három havi időtartamra jegyzett, a Reuters Monitor megjelölt oldalán naponta közzétett kínálati referencia kamatláb (három havi LONDON InterBank Offered Rate-LIBOR)

- I.22.: „Árfolyam: a Takarékbank Rt. által a mértékadó devizanemre kiemelt ügyfelek számára jegyzett hivatalos forintban kifejezett árfolyam”

- I.23.: „Rendkívüli árfolyamesemény: Rendkívüli árfolyameseménynek minősül az árfolyam szélsőséges mértékű (25 %-ot meghaladó) növekedése a mértékadó árfolyamhoz képest vagy egyéb, a Magyar Nemzeti Bank mint jegybank által foganatosított rendkívüli intézkedés (például intervenciós sáv eltolása, egyéb pénzügyi szabályok megváltoztatása), amely a forint árfolyamot a jövőben szélsőségesen befolyásolhatja.”

- I.24.: „Mértékadó árfolyam: a mértékadó devizanem vételi árfolyama az egyedi kölcsönszerződés létrejötte napján”

- I. 25.: „Kamatváltozás:

a) Kamatváltozás I.: a mértékadó kamatláb pénzügyi piacon bekövetkezett százalékos értékének változása függvényében a hátralévő törlesztő részletek összegét érintő kamatkülönbözet.

b) Kamatváltozás II. (árfolyamváltozás): a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott kamatkülönbözet:

Kamatváltozás II. = fizetési kötelezettség x ((fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam /mértékadó árfolyam) - 1.

- IV.7.: „Amennyiben az elsődleges biztosíték opció és az egyedi kölcsönszerződés futamideje 5 évnél hosszabb, úgy Kölcsönbevevő köteles a Hitelező felszólítására - az eredeti feltételekkel egyező tartalommal - ismét vételi jogot engedni, amelynek időtartama legalább a szerződés lejártát követő 3 hónap.”

- IV.9.: „Amennyiben a Kölcsönbevevő a kölcsönszerződésben foglalt valamennyi kötelezettségét teljesítette, úgy a Hitelező köteles a gépjármű törzskönyvét és a korlátozó bejegyzések törléséhez szükséges nyilatkozatot kiadni.”

V.5.: „A Kölcsönbevevő a Hitelező felhívására köteles megfizetni azon megnövekedett költségeket, amelyek bármely jogszabály hatályba lépésével vagy módosulásával illetve annak bírói vagy közigazgatási értelmezésében vagy alkalmazásában bekövetkezett változásokkal kapcsolatban merülnek fel.”

V.7.: „A Kölcsönbevevő köteles a Hitelező székhelyén és fióktelephelyén kifüggesztett hirdetmény szerinti költségeket - azok felmerülése esetén - a Hitelezőnek megtéríteni.”

- V.6.: „Amennyiben a kölcsönszerződésben megjelölt „mértékadó devizanem” nem magyar forint (HUF), a kölcsönszerződés deviza alapú szerződés, amely esetben a Kölcsönbevevő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Az

árfolyamváltozás lehetséges mértéke Euró esetében a mindenkori intervenció sáv nagysága alapján limitálható, míg egyéb devizák esetében további kockázatot jelent az adott deviza és a Euró keresztárfolyamának változása."

- VI.1.: „A Kölcsönbevevő köteles a hatósági nyilvántartásba, a gépjármű forgalmi engedélyébe és a törzskönyvébe a Hitelező javára - Felek között létrejött szerződésnek megfelelően - a vételi jogot vagy a jelzálogjogot és annak biztosítására az elidegenítési és terhelési tilalmat bejegyeztetni és ennek megfelelően úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet a hitelező mint a korlátozás jogosultja részére küldje meg".

- XII. 1. pont: Havi fix konstrukció esetén a kölcsönszerződés futamideje a felek minden egyéb külön jognyilatkozata nélkül meghosszabbodik, a Kamatváltozás és az Árfolyamváltozás I. megfizetésére rendelkezésre álló fizetési határidő időpontjáig. A Kamatváltozás miatti kamatkülönbözetet a Kölcsönbevevő a havi törlesztőrészletekben fizeti meg úgy, hogy a havi törlesztőrészletek összegének mértéke nem változik. A kamatkülönbözet a tőketörlesztés terhére kerül elszámolásra, amelynek arányában a szerződés futamideje módosul.

A peres felek a kölcsönszerződés megkötésével egyidejűleg a kölcsön visszafizetésének biztosítására - felfüggesztő feltétellel - adásvételi szerződést kötöttek és az alperes javára opciós jogot alapítottak a kölcsönösszegeből vásárolt gépjárműre. Az opciós szerződés 4. pontja szerint az alperes a vételi jogot a szerződés aláírásától számított 5 éves időtartam alatt, de legfeljebb addig az időpontig gyakorolhatja, ameddig a felperes a kölcsönszerződésből eredő tartozását maradéktalanul nem teljesítette. A felek a vételi jog biztosítására az opciós joggal terhelt gépjárműre elidegenítési és terhelési tilalmat is kikötöttek (szerződés 6. pontja).

Az alperes a 2014. évi XL. tv. (a továbbiakban: DH2 tv.) szerinti elszámolást elkészítette, abban az ügyleti kamatláb induló mértékét 6,99 %-ban határozta meg. Az elszámolás felülvizsgálatnak minősül.

A felperes keresetében a kölcsönszerződés teljes illetve részleges érvénytelenségére alapítottan kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest 473 283 Ft megfizetésére, valamint - az opciós szerződés 4. és az Üsz.IV.7. pontja érvénytelenségére hivatkozással - a szerződéssel érintett gépjármű törzskönyvének kiadására.

A szerződés egésze érvénytelenségét a szerződéskötéskor hatályos 1996. évi CXII. tv. (a továbbiakban: Hpt.) 213. § (1) bekezdés a), b), c) és e) pontjára alapította. Érvelése szerint az egyedi kölcsönszerződés nem tartalmazza egyebek mellett az ügyleti kamat éves százalékos értékét, nincsenek abban feltüntetve az alperes által egyébként felszámított költségek, így a szerződéskezelési díj, ügyviteli költség, valamint az árfolyamrész sem, továbbá az alperes a teljes hiteldíjmutatót a 41/1997. (III. 05.) Korm. rendelet alapján határozta meg, holott az a perbeli szerződésre nem alkalmazható. Hivatkozott az egyedi szerződés és az üzletszabályzat általa konkrétan megjelölt, az árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettséget keletkeztető rendelkezéseinek tisztességtelenségére, továbbá arra, hogy az árfolyamkockázatról való tájékoztatás hiányában árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettség nem terheli. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként kérte a kölcsönszerződés határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánítását akként, hogy a kölcsönösszeg és annak Üsz.I.18. c. pontja szerinti LIBOR ügyleti kamata megfizetésére köteles, amely a futamidő végéig 3 188 160 Ft, s miután az alperes részére 3 800 791 Ft-ot teljesített, a különbözetként jelentkező összeg visszajár a részére.

A 2016. március 16. napján előterjesztett 24. sorszámú beadványában hivatkozott arra, hogy érvénytelen az Üsz.V.5. és V.7., valamint a XI.4. pontja, amelyek alapján az alperes jogszerűtlenül terhelt ki különböző költségeket és a futamidő lejártát megelőzően árfolyamváltozásból eredő

fizetési kötelezettséget. Kifejtette, az Üsz. fenti rendelkezéseinek érvénytelensége miatt az egyedi szerződésben rögzített 35 484 Ft törlesztő részlet megfizetésére köteles, amely 98 hónap alatt összesen 3 477 432 Ft, ebből fakadóan az érvényes szerződés alapján is 736 307 Ft túlfizetése áll fenn az alperessel szemben.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Vitatta, hogy a szerződés akár egészben vagy bármely pontját tekintve érvénytelen. Azt elismerte, hogy az ügyleti kamat éves százalékos értéke a szerződésben nem került meghatározásra. Álláspontja szerint azonban ezen érvénytelenségi ok kiküszöbölhető, ezért kérte a szerződés érvényessé nyilvánítását a megkötéséig visszaható hatállyal akként, hogy a bíróság az induló ügyleti kamat éves százalékos értékét 6,99 %-ban határozza meg. Hivatkozott arra, hogy a perbeli szerződésre alkalmazandó a 41/1997. (III. 05.) Korm. rendelet, ennek rendelkezése alapján került a THM meghatározásra. Hangsúlyozta, a felek deviza alapú szerződést kötöttek, a konstrukció velejárója a mértékadó devizanem és a forint árfolyam-változásából fakadó kockázat, amely kockázatot a felperes az Üsz. V.6. pontjában kifejezetten vállalta. Megjelölte továbbá az egyedi szerződés és az üzletszabályzat azon rendelkezéseit, amelyekből egyértelműen kitűnik, hogy az árfolyamkockázat a felperest terheli. Vitatta ezen szerződési feltételek érvénytelenségére való felperesi hivatkozás megalapozottságát.

A törzskönyv kiadására irányuló keresetre vonatkozó jogi álláspontja szerint az Üsz. IV.9. pontja alapján azt csak a felperes szerződésből eredő fizetési kötelezettségének teljes kiegyenlítését követően köteles kiadni.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a peres felek között 2007. május 17. napján létrejött **(kölcsönszerződés száma)** számú kölcsönszerződést érvényessé nyilvánította akként, hogy az induló ügyleti kamat értékét évi 6,99 %-ban határozta meg. Megállapította, hogy a szerződés részévé vált általános szerződési feltételeket rögzítő **(üzletszabályzat jelölése)**. számú gépjármű hitelezési tevékenységre vonatkozó üzletszabályzat IV.7. pontja érvénytelen. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 45 000 Ft perköltséget, valamint az államnak felhívásra 61 200 Ft eljárási illetéket. Az alperest 3200 Ft eljárási illeték megfizetésére kötelezte. Határozatának indokolásában megállapította, hogy a perbeli szerződés deviza alapú fogyasztási kölcsönszerződés. A jelen másodfokú eljárás tárgyát képező érvénytelenségi okokat illetően a következő álláspontot foglalta el:

Alaptalannak találta azt a hivatkozást, hogy a szerződés az ügyleti kamatban való megállapodás hiányában nem jött létre. Kifejtette, a kamat nemcsak akkor tekinthető meghatározottnak, ha azt a felek összecsúszva vagy százalékos formában feltüntetik a szerződésben, hanem akkor is, ha a számítási módot megjelölik, ez pedig a perbeli esetben megtörtént. Megállapította ugyanakkor, hogy a szerződés nem tartalmazza a kamat éves százalékos értékét, tekintve azonban, hogy a szerződés e tartalmi hiányosság ellenére is teljesíthető, ez a hiányosság csupán a szerződés részleges érvénytelenségét eredményezi. Az érvénytelenség alkalmazandó jogkövetkezményét illetően kiemelte, elsődlegesen az érvénytelenség okának kiküszöbölésével a szerződés érvényessé nyilvánítása a cél, amely jogkövetkezményt a perbeli esetben alkalmazhatónak ítélte, mert álláspontja szerint az induló ügyleti kamat mértéke a szerződés rendelkezései alapján aggálytalanul megállapítható. Utalt arra, a DH2 tv. alapján végzett törvényi elszámolás az induló ügyleti kamatlábat 6,99 %-ban rögzíti, ezért a részleges érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződést érvényessé nyilvánította akként, hogy az érvénytelenséget eredményező hiányosságot pótolta az induló ügyleti kamatláb felülvizsgált elszámolásban megjelölttel megegyező értékben való meghatározásával.

A Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjára alapított semmisségre való hivatkozást illetően megállapította, az alperes a teljes hiteldíjmutatót a szerződés megkötésekor hatályos 41/1997. (III. 05.) Korm. rendelet alapján helyesen jelölte meg. Utalt arra, a THM csak a létrejött szerződésekhez

kapcsolódó szerződésszerű teljesítés esetén felmerülő ügyleti kamatot, díjakat és költségeket tükrözi, míg a szerződésszegő magatartások miatt illetve többlétszolgáltatásokkal kapcsolatban felmerülő egyéb díjakat, költségeket, késedelmi kamatot nem, ez utóbbiakat az alperes az üzletszabályzatban illetve a hirdetményben határozta meg. Erre figyelemmel arra a következtetésre jutott, hogy a szerződés megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott jogszabályi követelménynek.

Alaptalannak ítélte azt a felperesi hivatkozást is, miszerint a szerződés az árfolyamkockázattal kapcsolatos alperesi tájékoztatás hiánya miatt érvénytelen. Kiemelte, az Üsz. V.6. pontjából a felperes mint átlagos fogyasztó számára felismerhető lehetett, hogy a kölcsönszerződés árfolyamkockázattal jár, az őt terheli, és hogy annak nincs felső határa. Rámutatott, e rendelkezésen túl a szerződés „mértékadó devizanem: CHF” kitétele és az Üsz.I.17., valamint I.25.b) pontja - ez utóbbi a téves szóhasználatról függetlenül - szintén az árfolyamkockázatból eredő fizetési kötelezettségre vonatkozó rendelkezés, amely szerződési feltételek érvénytelenségét kifejtett indokai szerint nem találta megállapíthatónak. Kiemelte, a felperes - személyes előadása szerint - a szerződés részét képező üzletszabályzatot nem tanulmányozta, ezért az árfolyamváltozásra vonatkozó szerződési feltételek tisztességtelensége a 2/2014. PJE 1. pontja alapján nem vizsgálható. Részletesen kifejtett indokai szerint az üzletszabályzat IV.7. pontjának érvénytelenségére való hivatkozást megalapozottnak ítélte, míg a kereset tárgyát képező további szerződési feltételek érvénytelenségét, illetve a szerződés egyéb okra alapított érvénytelenségét nem találta megállapíthatónak.

Elfogadta az alperes védekezését, amely szerint a törzskönyv hitelező általi birtokban tartása az opciós és az adásvételi szerződéstől független, atipikus, önálló biztosíték, amely alapján a hitelező mindaddig jogosult annak birtokban tartására, ameddig a kölcsönbevevő a szerződésből eredő valamennyi kötelezettségét nem teljesíti, s miután ennek megtörténtét nem találta bizonyítottnak, a törzskönyv kiadása iránti keresetet is alaptalannak minősítette. Nem osztotta azt a felperesi álláspontot sem, hogy az opciós szerződés 4. pontja érvénytelen. Kiemelte, annak helyes értelmezése szerint a vételi jog a szerződés aláírásától számított 5 év elteltével mindenképpen megszűnik.

A felperes kiegészített fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest 736 307 Ft megfizetésére, és a **(pjmű frg.rszm.-a)** forgalmi rendszámú gépjármű törzskönyvének a kiadására. Fellebbezésének indoka szerint a kölcsönszerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) és c) pontjába ütközik az ügyleti kamat éves százalékos értéke feltüntetésének hiánya és a THM helytelen meghatározása miatt. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság megsértette a Pp. 213. § (1) bekezdésében és az 1959-es Ptk. 241. §-ában foglaltakat, mert erre irányuló kereseti és vizontkereseti kérelem hiányában döntött a szerződés részleges érvénytelenségéről, emellett módosította a szerződést anélkül, hogy vizsgálta volna, fennállnak-e a szerződés módosításának 1959-es Ptk. 241. §-ában foglalt feltételei. Véleménye szerint az elsőfokú bíróság megsértette a DH2. tv. 37. §-ában foglaltakat is, mert úgy alkalmazott jogkövetkezményt, hogy a szerződés érvénytelenségét nem állapította meg. Kiemelte, az elsőfokú bíróság a szerződést olyan mértékű ügyleti kamat meghatározásával nyilvánította érvényessé, amelyet sem az alperes kimutatása, sem a törvényi elszámolás, sem pedig egyéb szerződési feltétel nem tartalmaz. Hangsúlyozta, az alperes által a DH2 tv. szerint készített elszámolás az induló kamatlábat nem tartalmazza, azt csak a jogorvoslati eljárás keretén belül kérhető részletes elszámolás rögzíti. Az ott szereplő adatok közül a feltüntetett ügyleti kamat értékét nem vitathatta, így a kamatot illetően a szerződés nem konvalidálódhatott. Utalt arra, ha az elsőfokú bíróságnak az volt az álláspontja, hogy csak a felülvizsgált elszámolás adatai vehetők figyelembe a felek közötti elszámolás során, a pert meg kellett volna szüntetnie, és nem lett volna helye a kereset ítélettel való elbírálásának. Törvénysértőnek minősítette az ítélet azon megállapítását, miszerint a kamat hiánya miatt nem

teljes, hanem részleges az érvénytelenség. Kifejtette, lényeges szerződési feltétel - mint amilyen az ügyleti kamat is - meghatározása nélkül a szerződés nem teljesíthető, ezért a kamat meghatározásának hiányában az egész szerződés megdől.

Előadta, az alperes a szerződésben nem szereplő kamatot, a DH1 tv. 3. §-a alapján érvénytelennek minősített árfolyamrést, valamint a Kúria Gfv.VII.320.112/2015/5. számú ítéletében érvénytelennek minősített Üsz. V.5. és V.7. pontja alapján egyéb költségeket is felszámít a terhére, amiből azt a következtetést vonta le, hogy a szerződés THM-re vonatkozó kikötése érvénytelen.

Változatlan álláspontja szerint érvénytelen a szerződés amiatt is, mivel nem tartalmaz árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatást. Hangsúlyozta, az Üsz. V.6. pontjának egyedi megtárgyaltságát illetve azt, hogy az az 1959-es Ptk. 205/B. § (2) bekezdése alapján a szerződés részévé vált, az alperesnek kellett bizonyítania. Hangsúlyozta, álláspontja szerint az alperesnek az árfolyamváltozás mértékére is tájékoztatást kellett volna adnia. Megítélése szerint ettől eltérő álláspont esetén legfeljebb az állapítható meg, hogy az árfolyam-különbözet maximum 25 %-os mértékig terheli, mivel az Üsz. I.23. pontja ilyen mértéket elérő árfolyam-emelkedést minősített rendkívülinek. Álláspontjának alátámasztásaként hivatkozott a III.773/2015. AB. határozatra.

Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság nem döntött az elszámolásra irányuló kereseti kérelmről.

Megítélése szerint mivel a szerződés érvénytelen a kamat feltüntetésének hiánya miatt, nem lehet érvényes a THM-re vonatkozó rendelkezése sem, amely megalapozza a Hpt. 213.§ (1) bekezdés b) pontja alapján a szerződés semmisségét. Előadta, az alperes részére 4 213 739 Ft-ot teljesített, túlfizetésének össze még érvényes szerződés esetén is 736 307 Ft.

A törzskönyv kiadására irányuló követelésének jogalapjaként továbbra is az opciós szerződés 4. pontjának, valamint az Üsz. V.5. pontjának érvénytelenségére hivatkozott.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

A fellebbezés **részben alapos.**

Az ítéletábrának a fellebbezésben felhozottak alapján mindenekelőtt abban a kérdésben kellett állást foglalnia, történt-e az elsőfokú eljárásban olyan lényeges eljárási szabálysértés, amely az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú eljárás megismétlését teszi szükségessé.

A felperesnek a fellebbezést kiegészítő iratában tett azon hivatkozása, miszerint az elsőfokú bíróság elszámolásra irányuló kereseti kérelmről nem döntött, megalapozottsága esetén a Pp. 213. § (1) bekezdésében írt azon jogszabályi rendelkezés sérelmét jelentené, amely szerint az ítéletben foglalt döntésnek ki kell terjednie a perben érvényesített valamennyi kereseti kérelemre. Az azonban, ha az elsőfokú bíróság döntését az ítélet teljessége elvének megsértésével hozta meg, nem feltétlenül eredményezi a Pp. 252. § (3) bekezdése alapján az ítélet hatályon kívül helyezését. A sérelem adott esetben az ítélet kiegészítésével is orvosolható (Pp. 225. §). Az alább kifejtettek szerint azonban az elsőfokú bíróságot nem terheli mulasztás e téren.

Jelen perben a Pp. 73/A. § (1) bekezdés b) pontja alapján kötelező a jogi képviselő. Kötelező jogi képviselő esetében a felperes keresetét főszabályként az alperes érdemi ellenkérelme előadását követő 30 napon belül változtathatja meg (Pp. 146/A. § (1) bekezdés). A felperes eredeti keresetét a szerződés teljes illetve részleges érvénytelenségére alapította. Az alperes érdemi ellenkérelmének előadása a 2015. november 5. napján tartott tárgyaláson megtörtént. Ehhez képest csupán a felperes 2016. február 3-án érkezett 20. sorszámú és a 2016. március 16. napján benyújtott 24. sorszámú előkészítő iratai tartalmazzak utalást arra, hogy álláspontja szerint érvényes szerződés esetén is túlfizetése áll fenn az alperessel szemben, mert - ha az Üsz. V.6. pontja a szerződés részévé vált - az árfolyamváltozás e pont helyes értelmezése szerint csak 25 % mértékig terheli. E hivatkozás a kereset jogalapjának a megváltoztatását jelenti, vagyis keresetváltoztatásként értékelendő, amelyre a

Pp. 146/A. § (1) bekezdésében írt határidőn túl, elkéssetten került sor. Következésképp a keresetváltoztatás alperes hozzájárulásának hiányában érdemben nem vizsgálható. Nem követett el tehát az elsőfokú bíróság mulasztást, amikor az ezzel kapcsolatos elszámolási igényt nem vizsgálta. E szempontból nem bír jelentőséggel az sem, hogy a keresetváltoztatást a Pp. 146/A. § (5) bekezdése alapján alakszerű határozattal nem utasította el. Mindez azt is jelenti, hogy az ítéletábra sem vizsgálhatta érdemben a felperes érvényes szerződésre alapított marasztalási követelésének a megalapozottságát.

Az érdemben elbíráható fellebbezési kérelmek kapcsán az ítéletábra rámutat, az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a peres felek a kölcsönszerződés létrejöttéhez szükséges lényeges feltételekben megállapodtak. Egyetért azzal az álláspontjával is, hogy a felperes által felhozott okok közül kizárólag az ügyleti kamat éves százalékos értéke szerződésben való rögzítésének hiánya miatt, és az Üsz. IV.7. pontját illetően állapítható meg a szerződés érvénytelensége. Az elsőfokú bíróság helyesen vonta le az érvénytelenség jogkövetkezményeit is akként, hogy az ügyleti kamatláb megjelölésének elmaradásából eredő érvénytelenségi ok az e hiányosság pótlásával kiküszöbölhető. Nem ért egyet ugyanakkor a törzskönyv kiadására vonatkozó kereset alaptalanságát illetően elfoglalt álláspontjával.

A fellebbezés szerződés érvénytelenségét érintő érveivel kapcsolatban az ítéletábra kiemeli az alábbiakat.

Ügyleti kamatban való megállapodás hiánya, az ügyleti kamat százalékos értéke feltüntetésének hiánya

Nem vitás tény, hogy a perbeli szerződésben - a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjában előírtak ellenére - nem került feltüntetésre a kölcsön ügyleti kamatának éves %-os értéke. Nincs jelentősége annak, hogy az ebből a hiányosságból fakadó érvénytelenségi ok a szerződés egészének semmisségét, vagy csupán annak részleges érvénytelenségét eredményezi. Mivel az érvénytelenség oka egy hiányosság, nyilvánvalóan nem alkalmazható az érvénytelenségnek az a legalapvetőbb következménye, hogy az érvénytelen szerződéshez (szerződési feltételhez) joghatás nem fűződik, arra jogosultságot, vagy követelést alapítani nem lehet. A kamat éves százalékos értéke meghatározásának hiányából eredő érvénytelenség esetén az érvénytelenség 1959-es Ptk. 237. §-ában meghatározott „további” jogkövetkezményei alkalmazhatók, ennek megfelelően a DH2 tv. hatálya alá tartozó szerződések, így a perbeli kölcsönszerződés esetében - a körülményektől függően - sor kerülhet a szerződés hatályossá, vagy érvényessé nyilvánítására (DH2 tv. 37. § (1) bekezdés). Ennek az érvénytelenségi oknak a jogkövetkezményét azonban maga a jogalkotó rendezte a DH2 tv.-ben előírt ún. felülvizsgált elszámolás szabályainak megalkotásával. A pénzügyi intézményeknek ugyanis az általuk kötelezően elvégzendő elszámolást a DH2 tv. 16. § (2) bekezdése értelmében a Magyar Nemzeti Bank elnökének a DH2 tv. felhatalmazása alapján kiadott rendeleteiben (42., 54. és 55/2014 MNB rendelet) meghatározott tartalommal és formában kellett elkészíteniük. Az érintett MNB rendeletekből megállapíthatóan az elszámolásnak egyebek között tartalmaznia kellett a kölcsön induló kamatlábát, amelyet a részletes elszámolásban tüntettek fel a pénzügyi intézmények. A fogyasztó a pénzügyi intézmény által készített - az ügyleti kamatláb meghatározására is kiterjedő - elszámolás felülvizsgálatát a DH2 tv. 18-28. §-aiban meghatározott módon, határidőn belül és eljárások keretében vitathatta. Ha ezzel a lehetőséggel nem élt, a DH2 tv. 18. § (5) bekezdése értelmében úgy tekintendő, hogy az elszámolás során figyelembe vett adatokat - köztük az induló ügyleti kamatlábat - és az elszámolás eredményét nem kívánja vitatni, azaz azokat ráutaló magatartással elfogadta (1959-es Ptk. 216. § (1) bekezdés), ezért az elszámolás felülvizsgálatnak minősül, és az a továbbiakban nem vitatható. Ez egyben azt is jelenti, hogy az induló kamatláb felülvizsgált elszámolás során történő meghatározásával az érvénytelenség oka

elhárult és ezáltal a szerződés „érvényessé vált” (konvalidálódott - 1/2010. (VI. 29.) PK vélemény 5. pont), s miután a felülvizsgált elszámolásra az „érvényessé vált szerződési tartalomnak megfelelően” került sor, az érvénytelenség anyagi jogi jogkövetkezményeinek levonása teljes körűen - a továbbiakban nem vitatható módon - megtörtént, attól utóbb a bíróság sem térhet el. Mindebből következően az ügyleti kamat éves százalékos értéke megjelölésének hiánya miatti érvénytelenség jogkövetkezményének levonására irányuló kereset elbírálása során az érvénytelenség 1959-es Ptk. 237. §-ában illetve a DH2 tv. 37. § (1) bekezdésében megjelölt jogkövetkezményei közötti választás lehetősége arra korlátozódik, hogy a bíróság érvényessé nyilvánítsa a szerződést azzal, hogy az érvénytelenség okának kiküszöbölése körében lényegében csupán rögzíti annak eredményét, ahogy maguk a felek orvosolták a szerződés hibáját.

Jelen esetben a perbeli kölcsönszerződés fentiek szerinti felülvizsgált elszámolása nem vitásan megtörtént, annak során az alperes - a felperes által a keresetlevélhez csatolt részletes elszámolás adatait tartalmazó okiratból megállapíthatóan - az induló ügyleti kamatlábat 6,99 %-ban határozta meg. A felperes az elszámolással szemben a törvényben biztosított jogorvoslatot nem merítette ki, ezt a kamatmértéket - a fent részletezettek szerint - ráutaló magatartással elfogadta, így - amint azt az elsőfokú bíróság is helyesen megállapította - ennek az ügyleti kamatlábnak a bíróság általi megjelölésével pótolható a szerződés érvénytelenségéhez vezető hiányosság, s ily módon a szerződés érvényessé nyilvánítható.

Téves a felperesnek az a fellebbezési hivatkozása, miszerint az alperes által a DH2 tv. alapján elkészített elszámolásban megjelölt induló kamatmértéket nem vitathatta. A DH2 tv. 18. § (1) bekezdése anélkül tette lehetővé a fogyasztó számára a pénzügyi intézmény által számára megküldött elszámolás vitatását, hogy e tekintetben bármiféle korlátot írt volna elő, következésképpen a fogyasztó panasszal élhetett mind az elszámolás alapjául vett adatok - köztük az induló ügyleti kamatláb -, mind az elszámolás eredménye tekintetében. Annak nincs jelentősége, hogy az induló ügyleti kamat értékét az ún. részletes kimutatás tartalmazza, a nem részletes elszámolólevél 1. oldal utolsó bekezdése tartalmaz ugyanis arra vonatkozó tájékoztatást, hogy milyen módon lehet igényelni a „részletes törvényi elszámolást”, illetve azt letölteni a megadott honlapról megelőző regisztrációt követően. A felperes e lehetőséggel élt is, hiszen maga csatolta keresetleveléhez a részletes törvényi elszámolást tartalmazó kimutatást.

Annak nincs jelentősége, hogy a felperes nem kérte az érvényessé nyilvánítást és az is közömbös, hogy az alkalmazott jogkövetkezmény mennyiben felel meg egyik, vagy másik fél érdekeinek. Ha a fél az érvénytelenségi perben az érvénytelenség jogkövetkezményének a levonását kéri, a bíróság mérlegelési jogkörébe tartozik annak eldöntése, hogy az érvénytelenség lehetséges jogkövetkezményei közül melyiket alkalmazza. Ennek egy korlátja van, nem alkalmazhat olyan jogkövetkezményt, amely ellen valamennyi fél tiltakozik (Legfelsőbb Bíróság: Az érvénytelenség jogkövetkezményeiről szóló 1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 7. pont).

A kifejtettek alapján nem volt tehát akadálya annak, hogy a felülvizsgált elszámolás keretében megállapított kamatérték meghatározásával a bíróság a szerződést érvényessé nyilvánítsa.

A bíróság a szerződés érvényessé nyilvánítása során lényegében valóban „módosítja”, illetve kiegészíti a felek szerződését annak érdekében, hogy az érvénytelenségi okot, illetve az azáltal előidézett érdeksérelmet kiküszöbölje, ennek a módosításnak a jogszabályi alapja azonban - a felperes hivatkozásával ellentétben - nem az 1959-es Ptk. 241. §-a, hanem a 237. §-a, ezen túl a perbeli esetben a DH2 tv. 37. §-a, ezért alaptalan a felperesnek az a fellebbezési érvelése, hogy az elsőfokú bíróság megsértette az 1959-es Ptk. 241. §-ában foglaltakat.

Téves a felperesnek a per megszüntetésével kapcsolatos álláspontja is. A per megszüntetésének akkor lett volna helye, ha a kereset tárgya kizárólag a DH1 tv. 3-4. §-ával rendezett kérdés lett volna. Az az ítélet érdemére tartozó kérdés, hogy a felperes az elszámolás kidolgozása során nem a felülvizsgált elszámolás adatai alapján számolt, nem pedig elutasítási (permegszüntetési) ok.

Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjába ütközés

A felperes az elsőfokú eljárásban az e jogszabályhelyre alapított érvénytelenség körében a THM számítása során figyelembe nem vett költségek meghatározásának hiányára illetve arra hivatkozott, hogy olyan jogszabály - a 41/1997. (III. 05.) Kormányrendelet - alapján került kiszámításra, amely a perbeli szerződés esetén nem alkalmazható. Az ítélet tábla az elsőfokú bíróság e tekintetben elfoglalt álláspontjával és annak kifejtett indokaival is egyetért. Utal továbbá arra, ha az alperes a szerződésben és az annak részét képező üzletszabályzatban valamint hirdetményben meg nem határozott költséget számít fel, az nem érinti a szerződés érvényességét, hanem a felek közötti elszámolásra tartozó kérdés. A felperes fellebbezésében ugyanezen jogszabályra alapított érvénytelenség körében arra hivatkozott, hogy a szerződés a THM-et nem a valóságnak megfelelően rögzíti. Ez az előadása olyan új tényelőadás, amelynek érdemi vizsgálatára a Pp. 235. § (1) bekezdése alapján nem kerülhetett sor, ezért csupán megjegyzi az ítélet tábla, ha a teljes hiteldíjmutató nem az ügylet tényleges terheit mutatja, az nem a szerződés semmisségét eredményezi, hanem akarati hiba miatt a szerződés megtámadására adhat alapot (1959-es Ptk. 210. § (1) és (4) bekezdés). A felperes azonban erre alapítottnak a szerződést nem támadta meg.

Az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás hiánya

A felperes a fellebbezésében változatlanul arra hivatkozott, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozóan az alperestől tájékoztatást nem kapott, emiatt a szerződés egésze érvénytelen. A 2/2014. PJE határozat 1. pontja szerint a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezésének tisztességtelensége, amely szerint az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is - nem volt világos, nem volt érthető. Abban az esetben, ha a szerződés szövegéből és a pénzügyi intézmény által nyújtott tájékoztatásból egyértelműen felismerhető volt az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és hogy az árfolyam ránézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa, a vizsgált kikötés tisztességtelenségét az 1959-es Ptk. 209. § (5) bekezdésében foglaltakra tekintettel nem lehet megállapítani.

Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az Üsz. V.6. pontjából kitűnik, hogy az ügyletnek árfolyamkockázata van, a felperes e szerződési pont szerint kifejezetten vállalta a mértékadó devizanem, azaz a svájci frank és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatot. A perben nem volt vitatott, hogy e rendelkezés az 1959-es Ptk. 205/A. § (1) bekezdése szerinti általános szerződési feltételnek minősül. A felperes az elsőfokú eljárásban kifejezetten nem hivatkozott arra, hogy ez a szerződési feltétel - mint a szokásos szerződési gyakorlattól eltérő kikötés, külön alperesi figyelemfelhívó tájékoztatás hiányában - nem vált a szerződés részévé az 1959-es Ptk. 205/B. § (2) bekezdése értelmében, ezért az erre vonatkozó fellebbezési hivatkozás olyan új tényelőadás, amelynek érdemi vizsgálatára a Pp. 235. § (1) bekezdése alapján nem kerülhetett sor. Ezért csupán megjegyzi az ítélet tábla: a 2004. évtől a pénzügyi intézményének kölcsön- és hitelkínálatában általánosan alkalmazott deviza alapú konstrukció általánossá vált, amit jelez az a körülmény is, hogy a 2014. évi XXXVIII. tv. miniszteri indokolása szerint 2014. nyarán

még több mint 500 000 ilyen típusú szerződés létezett. Ez azt jelenti, hogy a perbeli üzletszabályzat felperes által kifogásolt szerződési feltétele megfelelt a pénzpiacon kialakult üzleti gyakorlatnak, nem tért el a szokásos szerződési gyakorlattól, így külön figyelemfelhívó tájékoztatás és kifejezett felperesi elfogadó nyilatkozat nélkül is a szerződés részévé vált.

Ezentúl a szerződés egyéb rendelkezései, így az egyedi szerződés „mértékadó devizanem CHF” és a „fix devizakonstrukció” kitétele is félreérthetetlenül jelezte, hogy a forintban feltüntetett havi törlesztő részletek összege változhat a futamidő során. Az üzletszabályzat I.17., I.22., I.24. és I.25.b. pontjainak együttes értelmezése eredményeként pedig egyértelmű lehetett a felperes számára, hogy az árfolyam változásából eredő kockázat fennáll, illetőleg hogy a kedvezőtlen irányú változás kockázata őt terheli. Az egyedi szerződésben ugyanis a felek meghatározták a mértékadó devizanemet, míg az üzletszabályzatban rögzítésre került a mértékadó devizanem fogalma (17. pont), a mértékadó árfolyam (24. pont), az árfolyamváltozás kiszámításának képlete (25.b. pont) és alkalmazásának feltételei is. Az üzletszabályzat I.25.b. pontja kifejezi a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének a deviza alapú kölcsönzés lényegéből fakadó változását, nevezetesen, hogy ha a kölcsön nyilvántartási devizanemének forinthez viszonyított árfolyama változik, ez maga után vonja a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének változását is, vagyis hogy neki kell viselnie az árfolyamkockázatot. A kamatváltozás II. üzletszabályzati pont megszövegezésének tartalmából egyértelműen megállapítható, hogy az ténylegesen a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének árfolyamváltozásból adódó módosulását szabályozza, amire a „kamatváltozás II.” szövegrész után zárójelben szereplő „árfolyamváltozás” kifejezés is utal. E rendelkezés egyértelműen és átláthatóan tartalmazza, hogy a kölcsönbevevőnek a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében árfolyamváltozást kell fizetnie, amelynek nincs felső határa. Erre utal az üzletszabályzat I.23. pontjában meghatározott rendkívüli árfolyamesemény fogalma is, ami nem hagyhat kétséget a kölcsönbevevőben a felől, hogy az árfolyam szélsőséges mértékben is változhat. Ebből a fogalom-meghatározásból ugyanakkor - az 1959-es Ptk. 207. § (1) bekezdése szerinti értelmezéssel - nem vonható le az a következtetés - ellentétben a felperes fellebbezésében kifejtettekkel - , hogy az árfolyam-különbözetből eredő fizetési kötelezettség legfeljebb 25 %-a terheli a felperest.

Ugyancsak felismerhetővé teszi az árfolyamváltozás fizetési kötelezettséget növelő hatását az Üsz. ún. fix deviza konstrukciót szabályozó XI. fejezete, amelyből egyértelműen kitűnik, hogy a forint svájci frankhoz viszonyított árfolyamának kedvezőtlen változása következtében a futamidő meghosszabbodik, az árfolyamváltozás miatt a törlesztőrészleteket az adósnak az a szerződéskötéskor tervezetthez képest tovább kell fizetnie.

A fogyasztót is terhelő együttműködési kötelezettségből eredően a jóhiszeműség és a tisztesség követelményeire is tekintettel a kölcsönbevevőtől is minimálisan elvárható, hogy a nagy összegű, hosszútávra szóló pénzügyi ügylet jellegéhez, a vállalt kötelezettség mértékéhez igazodóan tájékozódjon a szerződés megkötése előtt (BDT2013. 2889), tanulmányozza át a szerződést, szükség esetén az egyes általa nem érthető rendelkezésekről tájékoztatást kérjen (6/2013. PJE).

A felperes személyes meghallgatása során azt adta elő, hogy a szerződés rendelkezéseit nem értette ugyan, ennek ellenére abban semmi aggályosat nem talált, így nem tartotta szükségesnek, hogy felvilágosítást kérjen. Ilyen körülmények között a tájékoztatás hiányára megalapozottan nem hivatkozhat. A per egyéb adatai alapján pedig - ahogyan azt az elsőfokú bíróság helytállóan megállapította -, nem volt megállapítható, hogy a felperes az alperes szerződéskötéskor eljáró képviselőjétől olyan tájékoztatást kapott, amelyből kiindulva alappal gondolhatta, hogy az árfolyamkockázat nem valós, esetleg őt nem, vagy csak korlátozottan terheli.

Alapítanul kifogásolta a felperes, hogy az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta döntése során az Alkotmánybíróság III/773/2015. számú határozatában és a Kúria 2/2014 Polgári jogegységi határozatában foglaltakat. A III/773/2015. AB határozat tárgya a Kúria 2/2014.PJE határozat rendelkező részének 1. pontja és az ahhoz kapcsolódó indokolás alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezés volt, amelyet az Alkotmánybíróság alaptalannak ítélt és elutasított. Ez azt jelenti, a jogvita elbírálása során irányadónak tekintendő a polgári jogegységi határozat, amelyre egyébiránt a felperes fellebbezését maga is alapította. Az elsőfokú bíróság - a fent részletezettek szerint - a jogegységi döntésben foglalt iránymutatás helyes alkalmazásával állapította meg, hogy a szerződés rendelkezései alapján az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára felismerhető volt, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és hogy az árfolyam ránézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa.

A törzskönyv kiadása

A felperes megalapozottan támadta a törzskönyv kiadására irányuló keresetet elutasító elsőfokú ítéleti rendelkezést. Nem osztja az ítéltábla az elsőfokú bíróságnak azt az álláspontját, hogy a törzskönyv birtokban tartása a kölcsönszerződéshez kapcsolódó atipikus biztosítéknak tekinthető. Kétségtelen, hogy az 1959-es Ptk. 200. § (1) bekezdésében megfogalmazott szerződési szabadság elvéből következően - ilyen tartalmú jogszabályi tiltás hiányában - nincs akadálya annak, hogy a kölcsön visszafizetésének atipikus biztosítékként a felek kikössék a törzskönyv birtoklásának jogát mindaddig, amíg a kölcsönbevevő a kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségeit nem teljesíti maradéktalanul. A perbeli esetben azonban a felek ilyen tartalmú megállapodást nem kötöttek. Az opciós szerződés 7. pontja szerint a felek a vételi jog - és nem a kölcsönszerződésből eredő kötelezettség - biztosítására kötöttek ki az alperes javára elidegenítési és terhelési tilalmat a vételi jog tárgyát képező gépjárműre. Az Üsz. VI.1. pontja ezzel összhangban rendelkezik úgy, hogy „a kölcsönbevevő köteles a hatósági nyilvántartásba a gépjármű forgalmi engedélyébe és törzskönyvbe a hitelező javára - a felek között létrejött szerződésnek megfelelően - a vételi jogot, vagy a jelzálogjogot és annak biztosítására az elidegenítési és terhelési tilalmat bejegyeztetni és ennek megfelelően úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet a hitelező, mint a korlátozás jogosítottja részére küldje meg.” Az idézett szerződési feltétel megszövegezése, annak nyelvtani értelme is azt támasztja alá, hogy a felek a törzskönyv alperes részére történő megküldésével az alperes opciós jogát kívánták biztosítani. Ennek megfelelően a törzskönyv birtoklásához való jog az opciós joghoz kapcsolódó járulékos jogosultság.

Az opciós szerződés 2012. május 17. napján megszűnt, ezért az alperesnek nincs jogalapja a törzskönyv birtokban tartására. Itt utal az ítéltábla arra, téves a felperesnek az opciós szerződés 4. pontjában írt feltétel érvénytelenségére vonatkozó hivatkozása. Ez egyértelmű rendelkezés arra nézve, hogy az alperes a szerződéskötéstől számított 5 évig gyakorolhatja a vételi jogát azzal, hogy az 5 éves időtartamon belül is megszűnik a vételi jog a tartozás kiegyenlítése esetén. A szerződés 7. pontja a vételi jog gyakorlásának a feltételeit rögzíti, vagyis azt, hogy az 5 éves határidőn belül is csak az ott megjelölt feltételek bekövetkezte esetén nyílik meg az alperes vételi joga.

Az Üsz. alperes által hivatkozott IV.9. pontja - az opciós szerződés 4. pontjával együttesen értelmezve azt - csupán annyit jelent, hogy ha a kölcsönbevevő teljesíti a fizetési kötelezettségeit, a hitelező (az alperes) köteles kiadni a törzskönyvet. Nem jelenti azonban egyúttal azt is - az alperes és az elsőfokú bíróság értelmezésétől eltérően - hogy a hitelezőt csak akkor terheli a törzskönyv kiadásának kötelezettsége, ha a kölcsönbevevő maradéktalanul teljesítette fizetési kötelezettségeit. Utal e tekintetben az ítéltábla az 1959-es Ptk. szerződés értelmezésével kapcsolatos 207. § (1) és (2) bekezdésére, amely szerint a szerződési nyilatkozatot vita esetén úgy kell értelmezni, ahogyan

azt a másik félnek a nyilatkozó feltehető akaratára és az eset körülményeire tekintettel a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett. Ha pedig az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződés tartalma e szabály alkalmazásával nem állapítható meg egyértelműen, a feltétel meghatározójával szerződő fél, illetve a fogyasztó számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni. A jogalkotó a Ptk. fenti rendelkezéseivel a pontatlan, vagy bizonytalan megfogalmazás kockázatát arra a félre terhelte, aki annak megfogalmazásáért felelős. Ennek megfelelően, ha az alperesnek a IV.9. pontban írt szerződési kikötéssel az volt a célja, hogy a kölcsön visszafizetésének atipikus biztosítékként mindaddig magánál tarthassa a kölcsönből finanszírozott gépjármű törzskönyvét, amíg az adós valamennyi fizetési kötelezettségének nem tesz eleget, ezt a szándékát egyértelműen, félreérthetetlenül így kellett volna megfogalmaznia. Az érintett kikötésnek azonban annak megszövegezése alapján csak kiterjesztő értelmezéssel tulajdonítható az alperes szerinti tartalom, a kiterjesztő értelmezést viszont az 1959-es Ptk. 207. § (4) bekezdése kifejezetten tiltja.

Mindezt figyelembe véve az Üsz. IV.9. pontja csupán azon esetek egyikét szabályozza, amikor a hitelező nem tagadhatja meg a törzskönyv kiadását. Nem vonható le azonban az érintett kikötés megfogalmazásából az a következtetés, hogy akkor is jogosult lenne azt magánál tartani, ha az e jogosultság alapjául szolgáló vételi joga megszűnt. Miután a kifejtettekre tekintettel az alperesnek nincs érvényes jogcíme a törzskönyv birtokban tartására, az ítéltábla kötelezte az alperest annak kiadására.

Az Üsz. V.5. pontjának érvénytelensége a törzskönyv kiadására irányuló kérelem tekintetében közömbös.

Az ítéltábla nem osztja az elsőfokú bíróság perértékszámítással kapcsolatos álláspontját. A Pp. 24. § (1) bekezdésében foglaltak szerint ugyanis a pertárgy értékének megállapításánál a keresettel érvényesített követelés, vagy más jog értéke irányadó. A jelen ügyben a felperes 473 289 Ft megfizetésére irányuló marasztalási keresetét a szerződés érvénytelenségére alapította azzal, hogy az érvénytelenség alkalmazandó jogkövetkezménye a szerződés hatályossá nyilvánítása, amelynek keretében elvégzendő elszámolás eredményeként a követelt összegű túlfizetés mutatkozik a javára. Az alperes szerint viszont a felperesnek áll fenn tartozása vele szemben, ezért a keresettel érvényesített követelés az alperes marasztalásán túl, az annak megállapítására irányuló igényt is magában foglalja, hogy a felperesnek nem áll fenn tartozása az alperessel szemben. Ebből következően a kölcsönszerződés érvénytelenségére alapított keresethez kapcsolódó pertárgyérték egyfelől a felperes által követelt összegből (473 289), másfelől abból a követelésből áll, amelyet az alperes a felperes még fennálló tartozásaként nyilvántart (2 425 066 Ft), s amely tartozást a felperes ugyancsak vitat. Mindezek alapján az elsőfokú eljárás pertárgyértéke mindösszesen 3 498 355 Ft, figyelemmel a törzskönyv kiadására irányuló meg nem határozható - s ennek megfelelően az Itv. 39. § (3) bekezdés b) pontja szerint 600 000 Ft - pertárgyértékű igényre is. E pertárgyérték alapján a felperes részére engedélyezett illetékfeljegyzési jog folytán feljegyzett elsőfokú eljárási illeték összege 209 901 Ft. A szerződés érvénytelenségére alapított kereseti kérelem - a kamat éves százalékos értéke szerződésben való feltüntetésének hiányában megjelölt érvénytelenségi okot, valamint az Üsz. IV.7. pontjának érvénytelenségét leszámítva - alaptalannak bizonyult, amelyre tekintettel a pervesztesség-pernyertesség aránya e kereseti kérelem vonatkozásában az alperesre kedvezőbben 80 - 20 %-ban határozható meg, azaz az elsőfokú eljárási illetékből a felperest 139 121 Ft, míg az alperest a törzskönyv kiadására vonatkozó kereseti kérelem megalapozottságára is figyelemmel, 70 780 Ft terheli. Erre tekintettel az ítéltábla a felek által fizetendő elsőfokú eljárási illeték összegét a fentiek szerint felemelte. A magasabb pertárgyértékre figyelemmel az alperes javára megítélhető perköltség összege meghaladja az elsőfokú ítéletben foglaltat, azonban az alperes fellebbezést nem terjesztett elő, így annak felemelésére az ítéltáblának nem volt lehetősége (Pp.

253. § (3) bekezdés).

A kifejtettekre tekintettel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta, egyebekben azt helybenhagyta.

A másodfokú eljárásban a perérték 3 760 373 Ft (736 307 Ft felperes marasztalási igénye + 2425 066 Ft alperes által nyilvántartott tartozás + 600 000 Ft törzskönyv kiadása). A felperes nagyobb mértékben (3 161 373 Ft) bizonyult pervesztesnek, ezért az ítéletábra a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperes jogi képviselőjét felmerült - a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdése, valamint 4/A. §-a alapján (kis kerekítéssel) megállapított ügyvédi munkadíjból álló - másodfokú perköltségnek megfizetésére, figyelemmel az őt, a törzskönyv kiadására irányuló fellebbezés megalapozottságára figyelemmel az IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdése, valamint 4/A. §-a alapján megillető ügyvédi munkadíjból álló perköltségre is. A feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket a peres felek az Itv. 74. § (3) bekezdése alapján alkalmazandó 6/1986. (I. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján a Pp. 81. § (1) bekezdésében foglaltak szerint ugyancsak pervesztességük-pernyertességük arányában kötelesek megfizetni.

S z e g e d , 2016. december 7.

Dr. Szeghő Katalin sk.
a tanács elnöke

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
előadó bíró

Dr. Lengyel Nóra sk.
táblabíró